

8 DODATKY

8.1 CHRONOLOGIE FREGOVA ŽIVOTA A DÍLA

- 1848 Friedrich Ludwig Gottlob Frege narozen 8. listopadu ve Wismaru jako syn Karla Alexandra Frega (*1809) a jeho ženy Auguste, rozené Bialloblotzsky (*1815).
- 1852 * bratr Arnold.
- 1864 Začátek studia gymnázia ve Wismaru.
- 1866 † Fregův otec, při epidemii tyfu ve věku 57 let.
Ernst Abbe (*1840) vstupuje do Zeissoových optických závodů v Jeně.
- 1869 Maturita a zápis na univerzitu v Jeně, 4 semestry studia matematiky, fyziky, chemie a filosofie.
- 1871 Přestup na univerzitu v Göttingen, 5 semestrů studia matematiky, fyziky a filosofie.
- 1872 Dedekindův (*1831) spis *Stetigkeit und irrationale Zahlen* (Spojitost a iracionální čísla).
* Bertrand Russell.
- 1873 Doktorát (*Dr. phil.*) na základě dizertace *Über eine geometrische Darstellung der imaginären Gebilde in der Ebene* (Geometrické zobrazení imaginárních forem v rovině).
- 1874 Habilitace v oboru matematika prací *Rechnungsmethoden, die auf einer Erweiterung des Grössenbegriffes gründen* (Početní metody opírající se o rozšíření pojmu veličiny). Jako soukromý docent (*Privatdozent*) se začíná podílet na výuce matematiky v Jeně.
- 1876 V letním semestru povolán na dvouměsíční vojenské cvičení. Hodnost poddůstojníka (*Unteroffizier im 5ten Thüringischen Landwehr-Infanterie-Regiment Nr. 94*). Z cvičení roku 1880, a tím i všech dalších se vyvazuje na základě potvrzení o nezastupitelnosti ve výuce.
- 1877 Fregova matka se vzdává řízení vyšší dívčí školy, kterou převzala po manželově smrti.
- 1879 *Begriffsschrift* (Pojmové písmo). Na jejím základě jmenován mimořádným profesorem (*außerordentlicher Professor*).
Nově zřízenou katedru matematiky v Jeně přebírá Johannes Thomae (*1840) z Freiburgu.
- 1880 Schröderova (*1841) recenze *Begriffsschrift*. Na její obhajobu píše Frege článek *Booles rechnende Logik und die Begriffsschrift* (Boolova výpočetní logika a pojmové písmo), který se mu nepodaří zveřejnit.
- 1881 Fregova matka se stěhuje do Jeny.
- 1882 Neuveřejněný článek *Booles logische Formelsprache und meine Begriffsschrift* (Boolův formálnělogický jazyk a moje pojmové písmo).

- Začíná učit matematiku na Pfeifferově soukromé střední škole (až do roku 1884).
- 1883 *Über den Zweck der Begriffsschrift* (Účel pojmového písma).
Cantorovy (*1848) *Grundlagen einer allgemeinen Mannichfaltigkeitslehre* (Základy obecné teorie množin).
Peirce (*1839) dospívá k teorii kvantifikátorů.
- 1884 *Die Grundlagen der Arithmetik* (Základy aritmetiky).
- 1885 Cantorova recenze *Grundlagen*.
Fregův plat zvýšen z 300 na 700 marek.
- 1886 *Über formale Theorien der Arithmetik* (Formální teorie aritmetiky).
Fregovi udělen dekret (*Lehrauftrag*) na přednášku z analytické mechaniky.
Ernst Abbe zajišťuje zvýšení Fregova platu na 2 000 marek.
- 1887 Svatba s Margarete Lieseberg (*1855). Manželé se spolu s Fregovou matkou stěhují do nově zakoupeného domu v ulici *Forstweg*, č. p. 29.
- 1888 Dedekindův spis *Was sind und was sollen die Zahlen* (Co a k čemu jsou čísla).
- 1889 Peanova (*1858) *Arithmetices principia*.
* Ludwig Wittgenstein.
- 1890 1. díl Schröderových *Vorlesungen über die Algebra der Logik* (Přednášky z algebry logiky).
- 1891 Husserlova (*1859) *Philosophie der Arithmetik* (Filosofie aritmetiky).
Husserl zasílá Fregovi výtisk spisu a zahajuje tak vzájemnou vědeckou korespondenci. Ta záhy přerušena a nakrátko znovuobnovena až roku 1906.
Funktion und Begriff (Funkce a pojem). *Über Sinn und Bedeutung* (O smyslu a významu).
* Rudolf Carnap.
- 1892 *Über Begriff und Gegenstand* (Pojem a předmět).
- 1893 1. díl *Grundgesetze der Arithmetik* (Základní zákony aritmetiky).
- 1894 Recenze Husserlovy *Philosophie der Arithmetik*.
Pravděpodobný rok zahájení korespondence s Peanem (*1858). Kontakt trvá do roku 1896.
- 1895 Fregovi uděleno občanství města Jeny.
První kontakt s Hilbertem (*1862); na stručnou korespondenci navázáno až roku 1899.
- 1896 Frege jmenován Honorarordinariem (*ordentlicher Honorarprofessor*). Po Abbeho intervenci profesura proměněna v *Etatstelle*.
Frege přednáší o Peanovi; text později vydán pod názvem *Über die Begriffsschrift des Herrn Peano und meine eigene* (Pojmové písmo pana Peana a moje vlastní).
- 1898 † Fregova matka, od roku 1896 pobývající v katolickém domově pro přestárlé.

- 1899 Hilbertovy *Grundlagen der Geometrie* (Základy geometrie); znovu obnovená korespondence ukončena Hilbertem roku 1903.
Meta Arndt (*1879) se hlásí o místo hospodyně, které zastává až do Fregovy smrti.
Fregův plat zvýšen o 500 marek z Abbeho *Carl-Zeiss-Stiftung*.
- 1902 Russell oznamuje Fregovi objev paradoxu.
† Ernst Schröder.
Začátek spolupráce s Jourdainem (1879-1919), pracujícím na kritickém zhodnocení díla významných matematiků.
- 1903 2. díl *Grundgesetze der Arithmetik*.
Russellova kniha *The Principles of Mathematics*.
Fregovi udělen titul dvorního rady (*Hofrat*).
- 1904 † Margarete Frege.
- 1905 † Ernst Abbe.
Frege přerušuje z důvodů nervové slabosti výuku v letním semestru.
Russellův článek *On Denoting*.
- 1906 *Antwort auf die Ferienplauderei des Herrn Thomae* (Odpověď na prázdninové povídání pana Thomaeho); Fregův nejostřejší veřejný konflikt s vedoucím katedry.
- 1908 Frege přebírá opatrovnictví nad sourozenci Fuchsovými, Alfrédem (*1903) a Toni (*1905); adoptuje však pouze Alfréda, který také přijímá Fregovo příjmení.
Zermelova (1871-1853) axiomatizace teorie množin.
Löwenheim (1878-1859) si dopisuje s Fregem o formalistických základech matematiky; korespondence zničena během druhé světové války.
- 1909 Fregův plat zvýšen o 400 marek z prostředků Abbeho nadace.
- 1910 1. díl Russellových *Principia Mathematica*.
Carnap studuje v Jeně až do vypuknutí války roku 1914 a navštěvuje Fregovu přednášku *Begriffsschrift*, v roce 1913 pak *Begriffsschrift II*.
- 1911 Wittgensteinova první návštěva.
Fregův plat navýšen na předepsaných 5 000 marek po dvaceti letech služby podle nové tabulky ministerstva.
- 1914 † Charles Sanders Peirce.
- 1915 Wittgenstein diskutuje s Fregem v dopisech z fronty a od roku 1918 ze zajateckého tábora své *Logisch-philosophische Abhandlung* (Logicko-filosofické pojednání), pozdější *Tractatus*.
- 1916 † Richard Dedekind.
- 1918 Emeritován po letité a neúspěšné léčbě neurastenie s důchodem 5 000 marek.
Prodává dům v Jeně a stěhuje se do Bad Kleinen, jižně od Wismaru.
Der Gedanke (Myšlenka). *Die Verneinung* (Negace).
† Georg Cantor.

- 1921 Wittgensteinův *Tractatus logico-philosophicus*.
† Johannes Thomae.
- 1923 Alfréd začíná studovat *Technische Hochschule* v Berlíně.
- 1925 Gottlob Frege umírá 27. července ve věku 77 let.
Alfréd a Meta Arndt se stěhují do podnájmu v Pastowě u Rostocku.
- 1928 Hilbertovy-Ackermannovy *Grundzüge der theoretischen Logik* (Základní rysy teoretické logiky).
Carnapův *Der logische Aufbau der Welt* (Logická výstavba světa).
- 1929 Alfréd dokončuje studium techniky.
- 1932 † Giuseppe Peano.
- 1935 Alfréd předává Heinrichu Scholzovi z münsterské univerzity Fregovu vědeckou pozůstalost.
- 1938 † Edmund Husserl.
- 1943 † David Hilbert.
† Meta Arndt.
- 1944 † Alfréd Frege, padl v Montessonu u Paříže.
- 1945 Při bombardování Münsteru zničeny Fregovy spisy z pozůstalosti. K důležitým textům však byly udělané kopie.
- 1950 Austinův anglický překlad *Grundlagen*.
- 1951 † Ludwig Wittgenstein.
- 1969 Hans Hermes dokončuje editaci Fregových *Nachgelassene Schriften* (Spisy z pozůstalosti).
- 1970 † Rudolf Carnap.
† Bertrand Russell.
- 1973 Dummettova kniha *Frege – Philosophy of Language*, první díl kanonické interpretace Fregova díla.
- 1976 *Wissenschaftlicher Briefwechsel* (Vědecká korespondence), poslední nevydané Fregovy vědecké texty.
- 1990 † Toni Fuchs.
- 1991 Dummettova kniha *Frege – Philosophy of Mathematics*.
- 1996 Zveřejněn celý obsah Fregova kontroverzního deníku, s komentářem G. Gabriela a W. Kienzlera.

8.2 SLOVNÍK

Zde je stručný seznam významných Fregových termínů a jejich překladů použitých v knize. V žádném případě se nejedná o seznam vyčerpávající, zmíněny jsou zejména problematické případy, čímž má být řečeno i to, že to není slovník výkladový. Hesla jsou pořádana takto: Za tučně vyištěným německým slovem je vždy proloženým písmem uveden jeho přímý překlad z citátů knihy. Pak mohou eventuálně následovat některé jeho významové ekvivalenty, které jsem mu přisoudil ve vlastním výkladu (tak např. “f-význam” či “denotát” pro “Bedeutung”). Po césuře uvádím některé běžné překladové varianty anglické, po další zpravidla následuje poznámka či vysvětlivka k překladu hesla, dále pak příklady užití daného slova ve větném kontextu spolu s odkazy na místa zvláště typických výskytů, ať již přímo u Frege či v této knize. Slova, která jsou v textu k nějakému heslu zmíněna a jsou také hesly, podtrhávám čarou.

abbilden in ■ zobrazovat do | map into | relace A zobrazuje pojem B do pojmu C (*die Beziehung A bildet den Begriff B in den Begriff C ab*); tato fráze je co do významu ekvivalentní frázi “A jednoznačně přiřazuje předměty spadající pod B předmětům spadajícím pod C”; k tomu viz eindeutige Zuordnung.

abgeschlossen ■ uzavřený | complete in itself | viz Funktion.

andeuten ■ naznačovat | indicate | Fregeův termín užívaný jako protějšek termínů “bedeuten” a “bezeichnen” | proměnná či schematické písmeno neznamená (*bedeutet nicht*), neoznačuje (*bezeichnet nicht*) předmět, nýbrž jej pouze neurčitě naznačuje (*deutet unbestimmt an*) | viz [GG₁, § 1, 17], [FB, 5], /4.1.5/, /7.1.1/.

angehören ■ náležet | belong to | viz Reihe, zukommen.

Anschauung, die ■ názor | intuition | Kantův protiklad termínu “pojem” (Begriff); názor je singulární, konkrétní, spjatý se smysly, pojem je obecný, spjatý s rozumem; Frege (stejně jako Hilbert) termín používá více méně Kantovým způsobem (srv. [GL, § 12sq]), a to vždy v diskusi tradičních filosofických problémů, zejména epistemologického statu aritmetiky | do řetězce logických úsudků se nesmí vetřít nic z názoru (*etwas Anschauliches*), poznání axiomů geometrie plyne z názoru prostoru (*Raumanschauung*) | viz [B, IV], [GL], [WB, 63], [N, 298], /1.5/, /7.2.1/, /7.2.5/.

Anzahl, die ■ číslo, kardinální číslo, počet | number, cardinal number, Number | Fregeův výraz pro kardinální číslo jakožto odpověď na otázku ›kolik?‹ (›jaký počet?‹), zavedený v [GL], kde mezi “*Anzahl*” a obecnějším “*Zahl*” není činěn žádný výrazný rozdíl (Austin přesto ve svém překladu *Frege* [1950] přepisuje “*Anzahl*” jako “*Number*” s velkým “*N*”, zatímco u “*Zahl*” ponechává malé písmeno); tento rozdíl však nabude na významu v [GG₂], kde jsou kardinální čísla odlišena od kladných celých čísel, která jakožto čísla reálná odpovídají na otázku ›jak velká je nějaká veličina v

oměru ku veličině jednotkové, a jsou tedy čísla vyjadřujícími míru (*Maasszahlen*) – viz [GG₂, § 157] | číslo přísluší pojmu (*die Anzahl kommt einem Begriffe zu*), udání čísla obsahuje výpověď (je výpovědí) o pojmu (*die Zahlangabe enthält eine Aussage von einem Begriffe*),³¹² číslo je připisováno pojmu (*die Zahl wird Begriffen beigelegt*) | viz [GL, § 45-54], [GG₂, § 157sq], /6.2.2/-/6.2.4/.

Argumentstelle, die ■ místo pro argument, a_místo | argument-place | viz [GG₁], /7.1.1/.

Art des Gegebenseins, die ■ způsob danosti | mode of presentation | Fregeův termín, pozdní varianta raného “*Bestimmungsweise*” z [B], v [SB] spojena s rovněž technickým “*Sinn*” | viz [SB, 26sq], /5.1.3/.

ausdrücken ■ vyjadřovat | express | viz Bedeutung.

Aussage, die ■ výpověď, tvrzení | statement | tento termín Frege využívá v obvyklém významu tvrzení (*Behauptung*) či tvrdící, tj. oznamovací věty (*Behauptungssatz*); v [GL] však specificky v dotazu: ›o čem je vypovídáno udání čísla?‹ (*wovon wird etwas durch eine Zahlangabe ausgesagt?*) a v odpovědi, že ›udání čísla obsahuje (je) výpověď o pojmu‹ (*die Zahlangabe enthält eine Aussage von einem Begriffe*), v nichž spíše než o oznamovací formu tvrzení a jeho charakter jazykového aktu jde o obsah a logickou formu řečeného, již je míněna predikace něčeho něčemu, v tomto specifickém případě pojmu druhého řádu pojmu řádu prvního; v němčině je termínem “*Aussage*” navíc běžně označován předmět logiky výroků (*Aussagenlogik, logic of propositions*), což Frege na rozdíl třeba od Hilberta nevyužívá; pro výrok jakožto něčí prohlášení (“*Leibnizův slavný výrok*”) se užívá spíše termín “*Ausspruch*” | viz [GL, § 45-55], /6.2.2/, srv. také Anzahl.

bedeuten ■ znamenat, referovat, označovat, denotovat | mean, refer to, stand for, denote, designate, signify | viz Bedeutung.

Bedeutung, die ■ význam, f-význam (fregovský význam), denotát, reference | meaning, reference, denotation, significance³¹³ | Fregovo užití tohoto slova kolísá, pozdějšímu technickému úzu z [SB] odpovídá v raných spisech “*Inhalt*” či “*Sinn*”; některé anglické překlady dávají zmíněný přechod najevo odlišnou terminologií a překládají nediferencované “*Bedeutung*” raného období (srv. příklad pro heslo begrifflicher Inhalt) jako “*significance*”, tedy přirozeným ekvivalentem běžného jazyka | slovo znamená či označuje svůj význam a vyjadřuje svůj smysl (*ein Wort bedeutet oder bezeichnet seine Bedeutung und drückt seinen Sinn aus*) | viz [SB, 31], /5.1.4/.

Bedingungssatz, der ■ antecedent | antecedent | viz Bedingungsstrich.

³¹² K potížím s překladem této fráze viz Dummett [FPM, 88].

³¹³ K problému a historii překladu slova “*Bedeutung*” do angličtiny viz Beaneyho úvod k Frege [1997], § 4].

Bedingungsstrich, der ■ podmínkový pruh, subjunktor | conditional stroke | Fregeův symbol pro logickou funkci subjunkce (implikace), či jeho svislou část, doplněnou o dva vodorovné pruhy (*Waagerechter*) na horním konci a jeden na dolním; slouží k hypotetickému spojení vět (*hypothetische Satzverbindung*), a to antecedentu (*Bedingungssatz*) a konsekventu (*Folgesatz*), společně vyjadřujících hypotetické spojení myšlenek (*hypothetisches Gedankengefüge*) či hypotetický soud (*hypothetisches Urteil*) | viz [B, § 5], [GG₁, § 12], /3.2.4/, /7.1.1/.

Begriff, der ■ pojem | concept | tradiční logický termín, představující u Frege významový protipól k termínu “předmět” (*Gegenstand*); ten spolu se zobecněním “pojmu” v termínu “funkce” (*Funktion*) tvoří centrální dvojici Fregeovy formální ontologie | pojmové slovo znamená pojem (*ein Begriffswort bedeutet einen Begriff*); základním logickým vztahem je spadání předmětu pod pojem (*die logische Grundbeziehung ist die des Fallens eines Gegenstandes unter einen Begriff*); pojem je predikativní povahy (*prädikativer Natur*), je tím, co může být o něčem vypovídáno (*was ausgesagt werden kann*); předmět je to, o čem může být něco vypovídáno, co samo však vypovídáno být nemůže; pojem je funkce (*Funktion*), jejímiž hodnotami (*Wert*) jsou výhradně pravdivostní hodnoty (*Wahrheitswert*); na rozdíl od relace (*Beziehung*) je pojem funkce jednoho argumentu (*Argument*); průběh hodnot (*Wertverlauf*) funkce, která je pojmem, se nazývá rozsahem pojmu (*Umfang des Begriffes, Begriffsumfang*) | viz [GG₁, § 1sq], [BG], [FB], [ASB_N], /4/, /6.2.7/.

begriffliche Inhalt, der ■ pojmový obsah | conceptual content | pojmový obsah je to, co je relevantní (má význam) pro sled úsudků (*was für die Schlußfolge nicht ohne Bedeutung ist*) | viz [B], dále *beurteilbarer Inhalt*.

Begriffsschrift, die ■ Pojmové (pojmové) písmo, pojmospis | concept script, conceptual notation | Frege tak nazývá jak svůj systém pojmové notace, který slouží k pojmospisnému rozvoji (*begriffsschriftliche Entwicklung*) aritmetických zákonů, tak knihu, v níž byl původně zaveden; název knihy v citacích překládám, ve vlastním textu nechávám zpravidla původní německý výraz.

Begriffswort, das ■ pojmové slovo, predikát | concept word | termín analogický výrazu “predikát” (*Prädikat*); prostou variantu tvoří termíny “*Begriffszeichen*”, “*Begriffsname*”, “*Begriffsausdruck*”; někdy Frege užívá také latinský termín “*nomen appellativum*”; “*Begriffswort*” spolu s termínem “vlastního jména” (*Eigename*) tvoří syntaktický pendant k sémantické dvojici pojmu a předmětu (*Begriff und Gegenstand*), které jsou jejich významy (*Bedeutung*); jako je pojem speciálním případem funkce (*Funktion*), je pojmové slovo speciálním případem funkčního jména (*Funktionsname*) | viz *Begriff*.

behauptende Kraft, die ■ tvrdící síla | assertoric force | tvrdící síla neleží ve slově pravdivý, nýbrž ve formě tvrdící věty (*die behauptende Kraft liegt nicht in dem Wort “wahr”, sondern in der Form des Behauptungssatzes*); vlastním symbolem

tvrdící síly je pruh soudu (*ein eigenes Zeichen mit behauptender Kraft ist der Urteilsstrich*) | viz [G], [L_{2N}], [KU_N], /3.1.5/-/3.1.6/.

Behauptung, die ■ tvrzení | assertion | termín pro akt tvrzení; prostá alternativa k “*Behaupten*” | v tvrdící (oznamovací) větě se spojuje dvojí: vyjádřená myšlenka a tvrzení její pravdivosti (*im Behauptungssatze ist zweierlei miteinander verbunden: der ausgedrückte Gedanke und die Behauptung seiner Wahrheit*); tvrzení je manifestací soudu (*das Behaupten ist die Kundgebung des Urteils*) | viz [L_{2N}], [G], /3.1.3/.

Behauptungssatz, der ■ tvrdící věta, oznamovací věta | assertoric sentence | pendant věty tázací (*Fragesatz*), rozkazovací (*Befehlsatz*), přací (*Wunschsatz*), věty vyjadřující výzvu (*Aufforderungssatz*) či prosbu (*Bittsatz*) | viz /3.2.2/, dále viz Behauptung.

beiderseits eindeutige Zuordnung, die ■ vzájemně jednoznačné přiřazení, jednojednoznačné přiřazení | one-one (cor)relation | viz eindeutige Zuordnung.

beilegen ■ připisovat | ascribe to | Fregův výraz pro predikaci, tj. připisování predikátu logickému (nikoli gramatickému) subjektu, obecněji využitý v diskusi čísla, kde se hovoří o připisování čísla pojmům jakožto případu obdobném predikaci existence coby vlastnosti druhého řádu | viz Anzahl.

bejahen ■ potvrdit, (od)souhlasit | affirm | Fregova raná pragmatická varianta rozpisu pravdivostních podmínek složených vět, tvořící dvojici s termínem “popřít” (*verneinen*); později nahrazena distribucí pravdivostních hodnot (*Wahrheitswert*) | souditelný obsah může být potvrzen či popřen (*der beurteilbare Inhalt kann bejaht oder verneint werden*) | viz [B, § 5sq], /3.2.4/.

benennen ■ pojmenovat, jmenovat | name | viz bezeichnen.

Bestimmungsweise, die ■ způsob určení | mode of determination | raná podoba “způsobu danosti” (*Art des Gegebenseins*) z [SB] | tentýž obsah může být dán různými způsoby určení (*derselbe Inhalt kann durch verschiedene Bestimmungsweisen gegeben werden*) | viz [B, § 8], /5.1.3/.

beurteilbare Inhalt, der ■ souditelný obsah, obsah možného soudu | judgeable content, content of possible judgement | Fregův termín z doby [B], v níž představuje spolu s nesouditelným obsahem speciální typ tzv. pojmového obsahu (*begrifflicher Inhalt*), jenž je ve své funkci později v [SB] rozdělen na smysl a význam (*Sinn und Bedeutung*); v případě souditelného obsahu se jedná o terminologické dělení na myšlenku a pravdivostní hodnotu (*Gedanke und Wahrheitswert*), neboť souditelný obsah je obsahem věty (*Satz*), a to obsahem, který lze vynést v soudu (*Urteil*) coby komplexním aktu uznání v něm vyjádřené myšlenky jako pravdivé (*das Urteilen ist die Anerkennung der Wahrheit eines Gedankens*) | souditelný obsah může být potvrzen (*bejahen*) nebo popírán (*verneinen*); souditelný obsah se rozpadá na trvalou a

proměnlivou část (*der beurteilbare Inhalt zerfällt in einen bleibenden und einen veränderlichen Teil*) | viz [B], [BF_N], [BL_N], /3.1.3/-/3.1.4/, /4.1.1/.

bezeichnen ■ označovat, značit | designate | specifická varianta slova “*bedeuten*”, užívaná zpravidla u vlastních jmen (*ein Eigennamen bezeichnet einen Gegenstand*), i když obecné využití vyloučeno není (viz třeba [GL, § 51]); slouží k zdůraznění rozdílu mezi slovem jakožto (zprvu) bezobsažným symbolem (*Zeichen, Bezeichnung*) a tím, co znamená, značí; podobně je užíváno také slovo “*benennen*” | viz *Bedeutung*.

Bezeichnung, die ■ označení | designation | viz *Zeichen, bezeichnen*.

Beziehung, die ■ relace, vztah | relation | Fregeův termín užívaný jak v obecném významu vztahu něčeho k něčemu (předmětu k pojmu), tak v technickém pojetí víceargumentové funkce do pravdivostních hodnot, a to v protikladu k pojmu (*Begriff*), který je funkcí jednoargumentovou; překládám oběma způsoby s ohledem na stylistické potřeby kontextu; podobně jako pojem má i (dvouargumentová) relace coby funkce svůj průběh hodnot (*Doppelwertverlauf*), jenž se nazývá rozsah relace (*Umfang der Beziehung*) | viz *Begriff*.

Definitions-doppelstrich, der ■ dvojitý pruh definice | double-stroke of definition | viz [GG₁, § 27], /7.1.3/.

Doppelwertverlauf, der ■ dvojitý průběh hodnot | double value-range, double course-of-values | viz [GG₁, § 36], /7.1.4/, dále viz *Beziehung, Wertverlauf*.

Eigennamen, der ■ vlastní jméno, jméno | proper name | viz *Gegenstand, Begriffswort*.

eindeutige Zuordnung, die ■ jednoznačné přiřazení | many-one relation | termín je v podstatě analogický termínu “jednoznačné relace”, Frege jej však používá spíše k označení procesu (*Verfahren*), jímž jsou předměty danou relací (*Beziehung*) jednoznačně přiřazovány předmětům jiným (viz [GL, § 71]); proto oba termíny (“*Beziehung*” a “*Zuordnung*”) překládám různě; totéž platí o pojmu vzájemně jednoznačného zobrazení (*beiderseits eindeutige Zuordnung*); v [GG₁, § 38] Frege namísto jednoznačného přiřazování předmětů spadajících pod pojmy nechává danou relaci zobrazovat jeden pojem do druhého (*abbilden in*) | viz /6.2.4/, /7.1.5/.

ergänzungsbedürftig ■ vyžadující doplnění | in need of supplementation | viz *Funktion*.

Erklärung, die ■ definice, vysvětlení | definition | prostý ekvivalent slova “definice” (*Definition*); potřeba odlišení vyvstává ale např. v diskusi s Hilbertem, který využívá obou termínů; výraz “vysvětlení” se spíše hodí pro neformální explanaci odpovídající Fregeovu “*Erläuterung*” | viz [WB, 55sqq].

Erläuterung, die ■ vysvětlení, osvětlení | elucidation | viz *Erklärung*.

fallen in ■ spadat do | fall within | viz *fallen unter*.

fallen unter ■ spadat pod | fall under | slouží k vyjádření základního vztahu Fregovy logiky, vztahu subsumpce (*Subsumtion*) předmětu pod pojem (*ein Gegenstand fällt unter einen Begriff*), a to na rozdíl od vztahu podřazení (*Unterordnung, Subordination*) pojmu prvního stupně jinému pojmu prvního stupně (*ein Begriff erster Stufe ist einem Begriffe erster Stufe untergeordnet*) a na rozdíl od spadání pojmu prvního stupně do pojmu druhého stupně (*ein Begriff erster Stufe fällt in einen Begriff zweiter Stufe*) | viz [WB, 150sq], [BG], /6.1.2/, /4.2/.

Falsche, das ■ nepravda, F | the False | označení pro jednu z pravdivostních hodnot (*Wahrheitswert*) | viz *Wahrheitswert*.

Färbung, die ■ zabarvení | tone, colouring | Fregův termín pro subjektivní složky obsahu (*Inhalt*) výrazů; jeho ekvivalentem je také “*Beleuchtung*” (nasvícení, *shading*) | viz *Gedanke*.

fassen ■ uchopit, chápat (se) | grasp | Fregův termín, podtrhující objektivitu myšlenek, které nevytváříme (*schaffen*), nýbrž se jich chápeme | chápání se myšlenek musí odpovídat zvláštní schopnost ducha (*dem Fassen der Gedanken muß ein besonderes geistiges Vermögen entsprechen*) | viz *Gedanken*.

folgen (in der Reihe auf etwas) ■ následovat (v řadě za něčím), být následníkem | follow (sth in the series) | frázi “A následuje (bezprostředně – *unmittelbar*) za B” používám mimo citace také v transkripci “A je (bezprostřední, přímý) následník B” či “B je (přímý, bezprostřední) předchůdce A” | viz *Reihe*.

Folgerung, die ■ důsledek | inference | viz *Schluß*.

Folgesatz, der ■ konsekvent | consequent | viz *Bedingungsstrich*.

Funktion, die ■ funkce | function | základní termín Fregovy ontologie, tvořící protipól termínu “předmět” (*Gegenstand*) | funkce je (f-)význam funkčního jména (*Bedeutung des Funktionsnamens, Funktionszeichens*), funkce a její jméno jsou na rozdíl od předmětu a jeho jména (*Gegenstandsname, Eigennamen*) nenasycené (*ungesättigt*), neúplné (*unvollständig*), vyžadující doplnění (*ergänzungsbedürftig*); místa pro argument (*Argumentstelle*) jsou zaplňována (*ergänzen*) jmény argumentů (*Argument*) na jména hodnot (*Wert*) | viz *Begriff*.

Funktionsname, der ■ funkční jméno, jméno funkce | name of function | protipól vlastního jména či jména předmětu; prostá varianta termínu “*Funktionszeichen*” | funkční jméno s sebou vždy nese prázdná místa pro argument (*ein Funktionsname führt immer leere Stellen für das Argument mit sich*) | viz *Begriff*.

Gebiet (der Allgemeinheit), das ■ obor (obecnosti), dosah kvantifikátoru | scope (of generality) | viz *Höhlung*.

Gedanke, der ■ myšlenka | thought, proposition | Fregův termín; intersubjektivní korelát větného obsahu, zbarvený subjektivního zabarvení (*Färbung*) | myšlení je chápání se (uchopení) myšlenky (*das Denken ist das Fassen des Gedankens*); anglické překlady občas rozlišují mezi “*proposition*” a “*sentence*”,

přičemž druhý termín rezervují pro větu jakožto posloupnost symbolů (*Satz*) a první užívají pro vyjádření obsahu, často v Russellově stylu větného obsahu jakožto faktu (*fact*, *Tatsache*) či možného stavu věci (*state of affairs*, *Sachverhalt*) | viz [G], [L_{2N}], [N, 213sq], /3.1.4/, /6.2.8/.

Gedankengefüge, das ■ spojení myšlenek | compound thought(s) | Fregův termín a název poslední části *Logische Untersuchungen*; alternativně užíván také termín “*Gedankenverbindung*” | viz [GF], [KU_N].

Gegenstand, der ■ object | Fregův termín, protikladný termínům “funkce” (*Funktion*) či speciálně “pojmu” (*Begriff*); v této roli nahradil tradiční “názor” (*Anschaung*) | předmět je (f)-význam vlastního jména či jména předmětu (*Bedeutung des Eigennamens*, *Gegenstandsnamens*), na rozdíl od nenasyčené (*ungesättigt*) funkce je předmět význam uzavřený (*abgeschlossene Bedeutung*), samostatný (*selbständig*) | viz *Begriff*.

gesättigt ■ nasycený | saturated | viz *Funktion*.

Gleichheit, die ■ rovnost, identita | equality, identity | viz *Gleichung*.

Gleichheitszeichen, das ■ rovnítko, znaménko (symbol) rovnosti | equality sign | viz *Gleichung*.

Gleichung, die ■ rovnice, rovnost, identita | equation, identity statement | termín pro větu, v níž je vyjádřen vztah (relace) rovnosti (*Gleichheit*, *Identität*), zpravidla pomocí rovnítka (*Gleichheitszeichen*); jelikož jednoznačně “rovnice” evokuje výraz čistě matematický, hovořím zde také o “rovnosti” či “identitě” ve smyslu výrazů, nikoli jen relace, kterou vyjadřují | viz *wiedererkennen* | viz /5/, /6.2.5/sq, /7.1.1/.

gleichzählig ■ rovnočíselný, stejného počtu | equinumerous | Fregův novotvar: dva pojmy jsou rovnočíselné, lze-li předměty spadající pod jeden z nich jednojednoznačně přiřadit předmětům spadajícím pod druhý (*zwei Begriffe sind gleichzählig, wenn die Möglichkeit vorliegt die unter den einen den unter den andern Begriff fallenden Gegenständen beiderseits eindeutig zuzuordnen*); rovnočíselné pojmy jsou ve vztahu rovnočíselnosti (*Beziehung der Gleichzähligkeit*) | viz [GL, § 68], [GG₁, § 39], /6.2.4/, /7.1.5/.

Grundgesetze, die ■ základní zákony | basic laws | část názvu Fregovy knihy *Grundgesetze der Arithmetik* (Základní zákony aritmetiky).

Grundlagen, die ■ základy | foundations | část názvu Fregovy knihy *Die Grundlagen der Arithmetik* (Základy aritmetiky).

Höhlung, die ■ jamka (kvantifikátoru) | concavity | část symbolu obecnosti (*Allgemeinheit*), v [B] vzniklého umístěním jamky do pruhu obsahu (*Inhaltsstrich*) a jejím nadepsáním německým písmenem; v [GG₁] je jamka obklopena dvěma vodorovnými pruhy (*Waagerechter*) | obor obecnosti vyjádřené německým písmenem je omezen na obsah, do jehož pruhu byla umístěna jamka (*das Gebiet der durch den deutschen Buchstaben bezeichneten Allgemeinheit ist auf den Inhalt beschränkt, in*

dessen Inhaltsstrich die Höhlung angebracht ist) | viz [B, § 11], [GG₁, § 8], /4.2.3/, /7.1.1/.

hypothetische Satzverbindung, die ■ hypotetické (podmínkové) spojení vět | hypothetical construction, combination of propositions | termín pro větu vzniklou spojením dvou vět podmínkovým pruhem (*Bedingungsstrich*); místo “Satzverbindung” užíváno také “Satzgefüge” | viz [EL_N], /3.2.4/, /4.1/.

Inhalt, der ■ obsah | content | tradiční termín, sloužící k pojmenování toho, co věta vyjadřuje; v tomto původním významu je užíván jako protějšek termínu “rozsah” (*Umfang*), což průběžně nacházíme u Frege, když hovoří o logických obsahu a rozsahu (*Inhaltslogiker, Umfangslogiker, Logiker des Inhalts, Umfangs*) či o ekvipolenci (*Äquipollenz*) jakožto relací mezi větami téhož obsahu oproštěného od mimologického zabarvení (*Färbung*); logicky relevantní část obsahu věty je v [B] nazvána pojmovým obsahem (*begrifflicher Inhalt*); tradiční rozdíl mezi (pojmovým) obsahem a rozsahem víceméně kopíruje Fregeovo rozlišení smyslu a významu (*Sinn und Bedeutung*) z [SB] | viz [N, 213sq], /1.2.3/, dále viz beurteilbarer Inhalt.

Inhaltsstrich, der ■ pruh obsahu | content stroke | raná terminologická verze pozdějšího vodorovného pruhu (*Waagerechter*) | viz Urteil.

Kennzeichen, das ■ kritérium | criterion | termín pro charakteristický znak nějakého jevu, konkrétně třeba znovurozpoznání (*Wiedererkennen*) dvou předmětů různých jmen jakožto identických (*ein allgemeines Kennzeichen für die Gleichheit*); v němčině běžně “*Kennzeichnung*” jakožto termín pro Russellovu “určitou deskripci” (*definite description*) Frege nepoužívá a hovoří buďto o definici předmětu z pojmu, pod který spadá (*Definition eines Gegenstandes aus einem Begriffe, unter den er fällt*) [GL, § 74], či o funkci (náhradě) určitého členu jazyka (*Ersatz für den bestimmten Artikel der Sprache*) [GG₁, § 11] | viz /5.1.1/, /6.1/.

Kundgebung, die ■ manifestace | manifestation | viz /3.1.6/, dále viz Behauptung.

Lehrsatz, der ■ teorém, poučka | theorem | německý ekvivalent Fregem rovněž využívaného latinského termínu “teorém” (*Theorem*); někdy se zdá být při překladu vhodnější využít slova “poučka”; podobným případem německo-latinské dvojice jsou slova “*Axiom*” a “*Grundsatz*” | věty matematiky lze rozdělit na axiomy, teorémy a definice (*Axiome, Lehrsätze und Erklärungen*) | viz [LM_N], [WB, 60sq].

Marke, die ■ marka | mark | Fregeův pomocný syntaktický termín z [GG₁]; významem mu zhruba odpovídá moderní termín (formálního) termu a matrice; Frege rozlišuje marky na funkční a předmětné (*Funktionsmarke, Gegenstandsmarke*), latinské a německé (*lateinische, deutsche*); správný překlad by měl být cosi jako “značka” či “známka”, ale těchto slov lze využít i v překladu mnoha dalších termínů, a přehledné terminologické výstavbě proto lépe vyhovuje nepřesné, avšak méně obvyklé a originál upomínající “marka” | viz [GG₁, § 26], /7.1.3/.

Merkmal, das ■ (pojmový) znak (pojmu) | mark | logické slovo tradičního významu, který Frege v podstatě zachovává; zpravidla jej překládám jako “znak”, hrozí-li záměna s významem slova “symbol” (*Zeichen*), přidávám přívlástek “pojmový” | obsah pojmu (*Inhalt des Begriffes*), pojem je tvořen svými dílčími znaky; znak pojmu je vlastnost předmětu, který pod pojem spadá (*Eigenschaft eines unter den Begriff fallenden Gegenstandes*); znaky nadřazeného pojmu jsou také znaky pojmu podřazeného (*die Merkmale des übergeordneten Begriffes sind auch die Merkmale des untergeordneten*); viz [WB, 60sq, 147sq], [N, 120sq], [GL, § 53], /1.2.3/, /6.1.2/, /6.2.2/, /7.2.1/.

Ordnung, die ■ řád | order | termín z [GL] pro hierarchizaci pojmů na pojmy řádu prvního, druhého, ... (*Begriffe erster, zweiter, ... Ordnung*), později nahrazen termínem “stupeň” (*Stufe*) | viz [GL, § 53], dále viz *Stufe*.

Reihe, die ■ řada, posloupnost | series | vlastnost se dědí v řadě (*die Eigenschaft vererbt sich in der Reihe*); A následuje v číselné řadě bezprostředně za B (*A folgt in der Anzahlenreihe unmittelbar auf B*); A náleží řadě končící B (*A gehört der mit B endenden Reihe an*) | viz [B, k. III], [GG₁, § 45sq], /7.1.5/sq.

Satz, der ■ věta | sentence, proposition | obvykle míněna věta jako konkrétní posloupnost znaků či generické schéma, v [GG₁], [GG₂] se často jedná o prostou alternativu k termínu “teorém” (*Lehrsatz*); k anglickému překladu viz *Gedanke*.

Satzfrage, die ■ větná otázka | propositional question, yes-no question | viz *Wortfrage*.

Satzzusammenhang, der ■ (větný) kontext (věty) | context of proposition, context of sentence | po významu slov je třeba se ptát v kontextu věty, nikoli izolovaně (*nach der Bedeutung der Wörter muss im Satzzusammenhange, nicht in ihrer Vereinzelnung gefragt werden*) | viz [GL, X, § 62sq], /4.1.4/, /5.1.1/, /5.1.8/, /6.2/.

selbständig ■ samostatný | independent | v [B] hovoří Frege o samostatné představě (*Vorstellung*), která má být spjata s logickými kategoriemi výrazů, nikoli pouhými výrazy gramatickými; v [GL] hovoří o čísle jako o samostatném předmětu, zdůrazňuje však, že tím nepopírá zásadu, že číslovka (*Zahlwort*) označuje něco jen v kontextu věty (*Satzzusammenhang*) [GL, § 60], nýbrž jen zdůrazňuje spjatost jmenného výrazu s kritérii znovuzpoznání (*Wiedererkennen*) [G, § 62] | viz [B, 17], [GL, § 60sq], /4.1.5/, /5.1.1/.

Schluß, der ■ úsudek, inference | inference | tento termín Frege používá jak pro přechod mezi větami (*Schlußkette*), tak pro výsledek tohoto přechodu (*Schlußsatz*); jelikož Frege dovoluje usuzovat (*schließen*) pouze z pravdivých vět, splývá v jeho použití termín usuzování (*Schließen*) s vyplýváním (*Folgern*), tedy i úsudek s důsledkem (*Folgerung*); my ovšem v textu knihy, tj. mimo citace, tento úzus

nenásledujeme a používáme první z nich jako syntaktický, druhý jako sémantický pojem (viz /3.2.7/) | viz [LM_N], /3.1.6/.

Schlußkette, die ■ ú s u d k o v ý ř e t ě ž e c | chain of inference, inference-chain | řetězce úsudků tvoří důkaz teoremu (*Schlußketten bilden den Beweis eines Theorems*) | viz Schluß.

Schlußsatz, der ■ z á v ě r, ú s u d e k, d ů s l e d e k, k o n s e k v e n c e | consequence | protiklad premisy (*Prämisse*) | viz Schluß.

schöpferische Definition, die ■ t v ů r č í d e f i n i c e, d e f i n i c e o b d a ě n á t v ů r č í s i l o u | creative definition | viz [GG₁, § 143], /6.1.7/.

Sinn, der ■ s m y s l, f-smysl | sense | před článkem [SB], kde je precizován jako způsob danosti významu (*die Art des Gegebenseins der Bedeutung*), termín užívan nediferencovaně, často na místě pozdějšího “*Bedeutung*”; pozdějšímu technickému významu odpovídá v raných spisech zpravidla termín “*Inhalt*” | viz Bedeutung.

Stufe, die ■ s t u p e ň | level | Fregův pozdější termín pro hierarchizaci pojmů a funkcí: rozlišovány jsou pojmy a funkce prvního, druhého, ... stupně (*Begriff oder Funktion erster, zweiter, ... Stufe*); v [GL] Frege hovoří ještě o pojmech prvního a druhého řádu (*Ordnung*) v témže významu slova | viz [GG₂, § 21], /7.1.1/; srv. též fallen unter.

Subsumtion, die ■ s u b s u m p c e, s p a d á n í (předmětu pod pojem) | subsumption (of object under concept) | latinská varianta názvu základního vztahu Fregovy logiky, tj. spadání předmětu pod pojem (*das Fallen eines Gegenstandes unter einen Begriff*) | viz fallen unter.

Tatsache, die ■ f a k t, s k u t e č n o s t | fact | skutečnost (fakt) je myšlenka, která je pravdivá (*eine Tatsache ist ein Gedanke, der wahr ist*) | [G, 74], /3.2.3/.

Umfang, der ■ r o z s a h | extension | tradiční termín, Fregem užívaný jak v původním významu protikladu rozsahu pojmu k jeho obsahu (*Inhalt*), tak ve významu nasyceného (*gesättigt*) protějšku nenasyčeného pojmu (*Begriff*) nebo relace (*Beziehung*), či jako logický pendant k termínům značícím prostý množinový agregát (*Aggregat, Menge*) | rozsah pojmu a rozsah relace jsou samostatné předměty (*ein Umfang des Begriffes und ein Umfang der Beziehung sind selbständige Gegenstände*) | viz [GL, § 68], /6.2.2/, /6.2.7/, dále viz Inhalt.

uneigentliche Satz, der ■ n e v l a s t n í v ě t a | improper proposition (sentence), quasi-proposition | termín označující zpravidla konsekvent či antecedent (*Bedingungssatz oder Folgesatz*) obecného kondicionálu, obsahující tzv. neurčitou část (*unbestimmter Bestandteil*), a tedy nevyjadřující žádnou konkrétní myšlenku (*Gedanke*), nýbrž jen myšlenku nevlastní (*uneigentlicher Gedanke*) | viz [L_{2N}], [KU_N], /4.1/.

Unterordnung, die ■ p o d ř a z e n í | subordination | Fregův termín pro vztah dvou pojmů téhož stupně (*Stufe*), odlišný od základního vztahu subsumpce (*Subsumtion*) neboli spadání předmětu pod pojem | viz fallen unter.

unvollständig ■ neúplný | incomplete | viz Funktion.

Urteil, das ■ soud | judgement | termín pro vynesení obsahu (myšlenky) věty s pravdivostním nárokem; přičemž obsah je v [B] reprezentován pruhem obsahu (Inhaltsstrich), akt pravdivostního nároku, resp. tvrdící síly (behauptende Kraft) pruhem soudu (Urteilsstrich) | souzení je uznání pravdivosti myšlenky (*das Urteilen ist die Anerkennung der Wahrheit eines Gedankens*) | viz [B, § 2], [G], /3.1.3/sq.

Urteilsstrich, der ■ pruh soudu | judgement stroke | viz [GG₁, § 5], dále viz Urteil.

vererben sich ■ dědit se, být dědičný | be hereditary | viz Reihe.

verneinen ■ popřít, popírat, negovat | deny | používáno jednak v opozici k pragmatickému termínu “potvrzení” (bejahen), jednak jako výraz negace coby logické operace (Verneinung) vyjádřené negátorem, ve Fregově terminologii: pruhem popření (Verneinungsstrich) | [B, § 7], [V], /3.2.3/, dále viz bejahen.

Verneinung, die ■ negace, popření | negation | termín obvykle označující logickou operaci transformace jedné věty (myšlenky) v protikladnou; v alternativě ke slovu “*Verneinen*” se jedná o výraz pro jazykový akt popření, (podle Frega zdánlivě) protikladný výrazu “*Bejahung*” (*potvrzení*) | viz verneinen.

Verneinungsstrich, der ■ pruh popření, negátor | negation stroke | Fregův termín pro symbol negace (Verneinung) či jeho svislou část, v [B] připsanou ze zdola k pruhu obsahu (Inhaltsstrich), v [GG₁] obklopenou z obou stran vodorovnými pruhy (Waagerechter) | viz [B, § 7], [GG₁, § 6], /3.2.3/, /7.1.1/.

Verschmelzung, die ■ sloučení | amalgamation | Fregův termín pro syntaktickou transformaci vodorovných pruhů (Verschmelzung der Waagerechten) | viz [GG₁], /7.1.1/, /7.1.3/.

Vorstellung, die ■ představa | idea, image | tradiční termín, u Kanta nadřazený termínům pojmu (Begriff) i názoru (Anschauung) coby intelektuálním reprezentacím; Frege jej od [GL] typicky užívá v subjektivním významu jakožto protiklad objektivního (intersubjektivního) (f-)smyslu (Sinn), zpravidla myšlenky (Gedanke), či (f-)významu (Bedeutung), zpravidla nějakého abstraktního předmětu či pojmu | viz [G], [L_{2N}], [RPA], /4.1.4/, /6.1.6/.

Waagerechte, der ■ vodorovný pruh | horizontal (stroke) | pozdější verze pruhu obsahu (Inhaltsstrich) z [B], podaná v [GG₁] | viz /7.1.1/.

Wahre, das ■ pravda, W | the True | označení pro jednu z pravdivostních hodnot (Wahrheitswert); je nutno odlišit od abstraktního pojmu pravdy jako takové (Wahrheit) | viz Wahrheitswert.

Wahrheitswert, der ■ pravdivostní hodnota | truth-value | rozlišovány jsou dvě pravdivostní hodnoty: pravda a nepravda (*zwei Wahrheitswerte sind unterschieden: das Wahre und das Falsche*) | viz [GG₁], [FB], /4.1.6/, /7.1.1/.

Wertverlauf, der ■ průběh hodnot | value-range, course-of-values, graph | Fregův termín zobecňující tradiční rozsah pojmu (*Umfang des Begriffes*) pro libovolnou funkci (*Funktion*) | viz [GG₁], [FB], /6.2.6/.

wiedererkennen ■ znovurozpoznat | recognize | významná aplikovatelnost rovností spočívá v tom, že lze znovurozpoznat něco, ačkoliv to bylo dáno různými způsoby (*bedeutsame Verwendbarkeit der Gleichungen beruht vielmehr darauf, dass man etwas wiedererkennen kann, obwohl es auf verschiedene Weise gegeben ist*); číslo je znovurozpoznatelný, a tedy samostatný předmět (*wiedererkennbarer, also selbständiger Gegenstand*) | viz [GL], /5.1/.

wirklich ■ skutečný, reálný | actual, real | termín využitý k vymezení abstraktních předmětů (matematiky) jakožto neskutečných, leč objektivních (*objektiv*) | zemská osa je objektivní, ale není skutečná tak jako samotná Země (*die Erdachse ist objektiv, aber nicht wirklich wie die Erde selbst*) | viz [GL, § 26], /6.1.6/sq.

Wortfrage, die ■ slovní otázka | word-question | otázka uvedená slovy jako “kdo”, “co”, “kde”, tj. na níž se odpovídá slovem, v protikladu k otázce větné (*Satzfrage*), s níž se vyjadřuje souhlas či popření, a odpovědí je pouze ano/ne | viz [G, 62], /3.2.2/.

Zahl, die ■ číslo | number | viz [Anzahl](#).

Zahlangabe, die ■ udání čísla, číselný údaj | statement of number, giving of number, ascription of number | vlastní odpověď na otázku ›kolik toho a toho je zde?‹, nabývající formy ›zde je takový a takový počet ([Anzahl](#)) toho a toho‹ | viz [Anzahl](#).

Zahlwort, das ■ číslovka, numerál | number word, numeral | termín využívaný ekvivalentně k termínu “*Zahlzeichen*”; v překladu mezi nimi nerozlišuji.

Zeichen, das ■ symbol, (znak) | symbol, sign | slovo více méně analogické termínu “*Bezeichnung*”, který je někdy užíván v obecnějším významu libovolné jazykové reprezentace (slova, fráze, věty); “*Zeichen*” systematicky překládám jako symbol, abych jej odlišil od svého překladu slova “*Merkmal*” jako “znak”; tento termín ovšem pro překlad také využívám, ale pouze výjimečně, jsou-li pro to stylistické důvody a nehrozí-li konfuze.

zukommen ■ příslušet | belong to | Fregův termín z [GL]; překlad “náležet” nepoužívám z důvodů možné záměny s ›náležením‹ jakožto relací třídy a jejího prvku a především s ohledem na Fregův termín “*angehören*”, používaný k vyjádření vztahu náležení předmětu nějaké řadě (*Reihe*) | viz /7.1.5/, dále také [Anzahl](#).